

RASSPECIFIK AVELSSTRATEGI

- RAS -

COCKER SPANIEL

Version 2 2020

INLEDNING	5
Bakgrund	5
Förord	5
1. HISTORIA	6
Historisk utveckling, betydelsefulla hundar och uppfödare	6
Cocker Spanielklubben	6
Kortsiktiga mål	6
Strategier	7
2. HÄLSA	7
Allmän hälsa: Statistik försäkringsbolag	7
Allmän hälsa: Enkät 2014	7
Öron och ögon	8
Allergier/hudsjukdomar	8
Immunologiska sjukdomar	8
Hjärt- och kärlsjukdomar	8
Skelettet - sjukdomar eller defekter	8
Invärtes sjukdomar	8
Övrig kommentar	8
Kortsiktigt mål	9
Långsiktigt mål	9
Strategier	9
Ögon	9
Kortsiktiga mål	9
Långsiktigt mål	9
Strategier	9
Progressiv Retinal Atrofi	10
Höfter	11
HD-index	11
Kortsiktiga mål	12
Långsiktiga mål	12
Strategier	12
Njursjukdomarna Familjär nefropati & Renal dysplasi	13
Historik	13
Kortsiktiga mål	14
Långsiktiga mål	15
Strategier	15
3. AVELSSTRUKTUR	15
Populationsstorlek, registreringssiffror	15

Inavelstrend (inavelsökning)	15
Fördelning parningar	16
Genomsnittlig kullstorlek	17
Ålder vid första valpkull	17
Avkommor	17
Barnbarn	18
Kortsiktiga mål	19
Långsiktigt mål	19
Strategier	19
4. EXTERIÖR	19
Rasstandard för cocker spaniel	19
2000-talet	20
2010-talet	20
Championat	21
Kortsiktiga mål	21
Långsiktiga mål	21
Strategier	22
5. MENTALITET	22
Utmärkande drag för cocker spanielns temperament	22
Cocker spanieln i Sverige och dess temperament	22
Utvärdering av mentalitet	23
Mentalbeskrivning Hund	23
Beteende-och Personlighetsbeskrivning Hund	24
Enkät 2014: Temperament	25
Stress i olika miljöer	25
Kortsiktiga mål	25
Långsiktiga mål	25
Strategier	25
6. JAKT	26
Cocker spanieln som jakthund	26
Jakttypen	26
Utställningstypen	26
Cocker spanieln som jakthund i framtiden	26
Kortsiktiga mål	27
Långsiktiga mål	27
Strategier	27
Rasspecifik avelsstrategi för Cocker Spaniel - Jaktavlad population -	28
INLEDNING	28

JIS UPPGIFT I AVELSFRÅGOR	28
HÄLSA	29
Ärftliga ögonsjukdomar	29
Progressiv Retinal Atrofi	29
Katarakt	29
Målsättning - ögonsjukdomar	30
Strategi	30
Höftledsdysplasi (HD)	30
Målsättning - HD	31
Strategi	31
Svansskador	31
Målsättning - svansskador	31
Strategi	31
AVELSSTRUKTUR	31
Hanhundar i avel	32
Tikar i avel	33
Målsättning - avelsstruktur	33
Strategi	33
EXTERIÖR	33
Målsättning - exteriör	33
Strategi	34
MENTALITET	34
Målsättning - mentalitet och exteriör	34
Strategi	34
JAKT	34
Jaktprov	34
Målsättning - jakt	35
Strategi	35

INLEDNING

Bakgrund

Svenska Kennelklubbens, SKK, fullmäktige beslutade 2001 att det för varje godkänd ras i Sverige skall finnas en rasspecifik avelsstrategi – RAS. Ansvaret för detta arbete har SKKs specialklubbar. Svenska Spaniel och Retrieverklubben, SSRK, har ansvaret för följande raser, amerikansk cocker spaniel, clumber spaniel, cocker spaniel, engelsk springer spaniel, field spaniel, irländsk vattenspaniel, sussex spaniel, welsh springer spaniel,

chesapeake bay retriever, curly coated retriever, flat-coated retriever, golden retriever, labrador retriever samt nova scotia duck tolling retriever.

Avelsfrågorna är delegerade till de olika rasklubbarna, inom SSRK-organisationen. För raserna sussex spaniel och irländsk vattenspaniel, har SSRK det totala rasansvaret.

Förord

Den ursprungliga avelsstrategin för cocker spaniel beslutades av Cocker Spanielklubben i mars 2007 och fastställdes av SSRK:s huvudstyrelse 2007-05-11.

Den uppdatering av RAS för cocker spaniel som nu föreligger är beslutad av Cocker Spanielklubben efter internt arbete i klubben, godkänd av SSRK och fastställd av SKK.

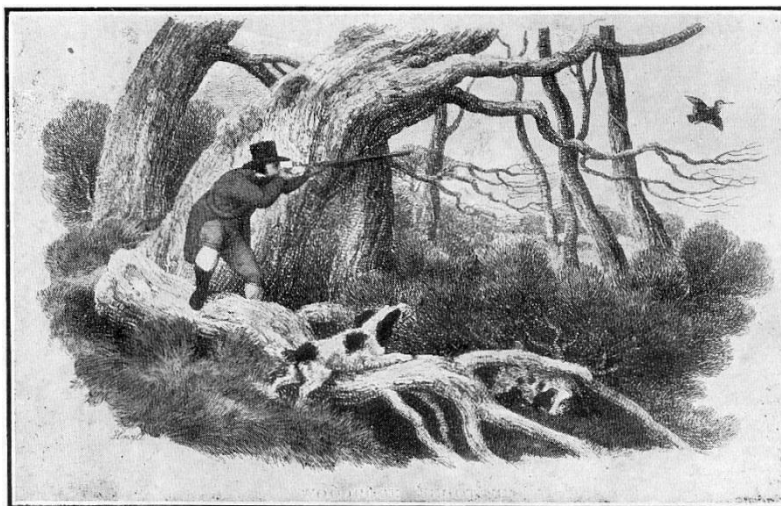
Medverkande i denna uppdatering av RAS har i huvudsak varit Magdalena Hallström, Ingrid Olsson, Henrik Johansson och Susanne Berggren. I kapitlet Jakt bistods vi av Bodil Lignell och Annika Olsson. Det har, precis som när den första versionen av RAS utarbetades, varit en lång resa med många och långa möten, stundtals förvirring men desto fler aha-upplevelser och insikter. Fördelen denna gång var att det funnits mallar att tillgå och mer tydliga riktlinjer beträffande innehåll och upplägg. Den ursprungliga versionen fick både lovord och kritik. Lovord för att den var så utförlig och omfattande samtidigt som det stora omfånget kritiserades och det kunde upplevas svårt för gemene man att ta till sig allt i innehållet. Detta har vi försökt ta fasta på i denna version och vår förhoppning är att det uppnåtts. Likaså har vi försökt att förtydliga mål och strategier.

Själva förankringen av vårt arbete har skett framför allt på rasklubbens hemsida i form av omröstningar, där man som uppfödare, vanlig cockerägare eller bara rent allmänt intresserad av rasen kunnat tycka till om vad man ansåg vara viktigt i varje del av avelsstrategin. Vid ett flertal tillfällen har även avelsmöten hållits på olika platser runt om i landet där man i grupper kunnat diskutera och komma fram till olika förslag på såväl kort- som långsiktiga mål samt strategier för dessa. En sammanställning har sedan rapporterats in till Avelskommittén. Förutom dessa möten har klubben även anordnat ett antal avelskonferenser med teman relaterade till RAS. Förteckning över dessa finns på klubbens hemsida.

All statistik som presenteras i denna skrift avser hela populationen cocker spaniel som registrerats i Svenska Kennelklubben, således även den jaktavlade populationen. Då den jaktavlade cocker spanieln ses som en egen population har denna en egen avelsstrategi. RAS för jaktcocker återfinns längst bak i denna skrift och är sammanställd av Jaktspaniels i Sverige, JIS.

1. HISTORIA

Historisk utveckling, betydelsefulla hundar och uppfödare

WOODCOCK SHOOTING

Cocker spanielns historik finns att läsa på Cockerklubbens hemsida.

Cocker Spanielklubben

Under många år fanns ett uttalat behov av att bilda en rasklubb och flera försök gjordes. 1978 bildades Östergötlands Cocker Spanielklubb. Medlemmar värvades från hela landet, och från våra grannländer. Vid årets slut hade klubben 66 medlemmar. Klubbens första Open Show med 81 anmälda hundar hölls på Mantorps Travbana med Mrs Phyllis Wise, kennel Astrawin som domare. Klassindelningen var efter engelskt mönster. BIS var Ch Lochdene Bilbo och BIM Ch Hubbestads Katrine. Den första årsboken utkom samma år, och innehöll 30 uppfödannonser. Året därpå var Mrs Jackie Marris-Bray, kennel Helenwood inbjuden att döma, och utställningen ägde rum i anrika Brunnsalongen vid Söderköpings Brunshotell, en

plats som sedan utnyttjades i flera år. BIS här var Travis Smart Finnish, BIM Sorbrook Hello Dolly. Vid årets slut hade medlemsantalet stigit till 174 st. På det årsmöte som hölls i samband med utställningen ombildades klubben till att heta Cocker Spanielklubben. Östergötlands Cocker Spanielklubb bildades på nytt som en lokalklubb, vilket också skedde i Gävle där Gävle Cockerklubb var mycket aktiva under flera år. Idag finns lokala avdelningar över hela landet. Klubben har numera en Club Show årligen med certifikaträttigheter, och lokalklubbarna anordnar egna inofficiella utställningar. Medlemsantalet har under åren ökat, och ligger numera runt 800 medlemmar.

Kortsiktiga mål

- ✓ Att uppdatera nutidshistoriken fortlöpande med c:a fem års mellanrum för att få en översikt av cocker spanielns utveckling i Sverige.
- ✓ Att öka kunskapen om cocker spanielns historia, utveckling och dess ursprungliga användning till nytillkomna ägare och uppfödare.

Strategier

- Att i Cockertidningen publicera historiska artiklar om cocker spaniel med återkoppling till den nuvarande situationen.
- Att genom Cocker Spanielklubbens tidskrift, webbplats samt via konferenser informera och sprida kunskap om cocker spaniels ursprungliga användning som jakthund.
- Att utveckla ett mentorsnätverk bestående av erfarna uppfödare. Syftet är att sprida fördjupad kunskap om rasen vidare till nytillkomna uppfödare och säkerställa att mentaliteten fortsätter att vara kopplad till rasens önskvärda jaktegenskaper.

2. HÄLSA

Allmän hälsa: Statistik försäkringsbolag

Tabell 1. Sammanställning av de 15 vanligaste diagnoserna (utan inbördes ordning) vad gäller veterinär- och liversättning enligt uppgifter från försäkringsbolagen Agria, Folksam, If och Sveland 2007-2018

Veterinärvårdsersättning	Liversättning
Akut extern otit	Pyometra
Neoplastiska förändringar, hud, underhud	Epilepsi
Tumör i juver	Symtom på poliuri/polidipsi
Hälta UNS	Tumör i juver
Pyometra	Klåda
Akut analsäcksinflammation	Hälta UNS
Kräkning	Akut extern otit
Symtom på poliuri/polidipsi	Neoplastiska förändringar hud, underhud
Kräkning och diarré	Diskbräck
Klåda	Symtom på trötthet
Trombocytopeni	Kräkning och diarré
Akuta inflammationstillstånd, urinblåsa/uretra	Symtom på generell smärta
Epileptiforma kramper	Autoimmun hemolytisk anemi
Korsbandsskada	Kardiomyopati/endokardos
Klobrott/klokapselbrott	Epileptiforma kramper

Allmän hälsa: Enkät 2014

Enkäten fanns på Cocker spanielklubbens hemsida och var öppen för alla som ville att besvara. Således kan inte urvalet anses slumpmässigt och slutsatserna som dragits här bör värderas därefter. Svar inkom om 463 hundar. Av de som uppgav kön var 62 % tikar och 38 % hanar.

Medelåldern på hundarna var 5,1 år där de yngsta hundarna var yngre än 6 månader och den äldsta 14 år. 40 st hundar i enkäten var inte längre i livet. Medelålder då hunden dog var 7,3 år och varierade mellan 1 och 14 år.

En stor majoritet, 93 %, av hundarna uppgavs komma från sällskaps/utställningslinjer

och 4 % från jaktlinjer (17 hundar). 75 % av de som svarat uppfattar sin hunds hälsotillstånd som utmärkt. 97 % av hundarna i enkäten uppges vara veterinärvårdsförsäkrade och ungefär hälften (49 %) uppgav att de utnyttjat försäkringen. Fler än hälften av de som utnyttjat sin försäkring har gjort så upprepade gånger, 25 % har utnyttjat den fem gånger eller mer.

Praktiskt taget samtliga hundar uppges vara sällskapshundar. 39 % används också i avel, 58 % ställs ut, 6 % används i jakt, 40 % går vilt-spår.

Öron och ögon

En femtedel av hundarna (19 %) har diagnostiserats med öroninflammation någon gång. Av de som haft öroninflammation var det en dryg tredjedel (36 %) som haft det återkommande. 14 % av de som fått öroninflammation uppgavs ha nedsatt hörsel. I 21 % av fallen uppgavs täta örongångar vara orsaken. Flest hundar diagnosticerades vid 2 års ålder. Medelålder för diagnos var knappt 4 år och varierade från 0 till 13 år.

Ögoninflammation förekom mer sällan, 8 % av hundarna uppgavs ha haft ögoninflammation. Övriga ögonsjukdomar (starr, inflammerad hornhinna, förkalkning, entropion, ektropion) förekom endast i enstaka fall.

Av de hundar som diagnosticerats med öron- eller ögonsjukdomar uppgavs att 80 % också behandlats av veterinär. Majoriteten (80 %) av de som behandlats blev symptomfria av behandlingen.

Allergier/hudsjukdomar

Fem procent av hundarna (22 stycken) hade diagnostiserats med någon form av allergi. Hälften av dessa uppgavs vara allergiska mot foder. Övriga orsaker som förekom i mer enstaka fall var kvalster, pollen och protein. I de flesta fall diagnosticerades

hundarna vid omkring 1-2 års ålder. De vanligaste symptomen som hundarna uppvisade var klåda och hudproblem.

Hudsjukdomar förekommer och vanligast är svampinfektioner där 12 % av hundarna diagnosticerats.

Omkring 6 % av hundarna hade haft hudtumörer, endast ett fåtal var elakartade.

Immunologiska sjukdomar

Endast enstaka hundar uppgavs ha diagnostiserats med immunologiska sjukdomar, totalt 18 fall. Fallen rörde

Cushings (5 fall), annan autoimmun sjukdom (7 fall), Addisons (1 fall), samt fem fall av övrig immunologisk sjukdom.

Hjärt- och kärlsjukdomar

Endast enstaka fall uppgavs förekomma. Blåsljud rapporterades för 3 % av hundarna.

Skelettet - sjukdomar eller defekter

Höftledsdysplasi rapporterades förekomma för 4 % av hundarna i materialet (16 fall). Observera att detta skiljer sig från den statistik från SKK som presenteras i kapitlet om HD längre ner. Övriga förekommande diagnoser var diskproblem (2 %), patellaluxation (1 %) och övriga problem med ryggraden (2 %) - exempelvis ospecifika smärtor, diskdegeneration, spondylos eller skolios.

Tolv procent (49 st) av hundarna i materialet uppgavs ha haft besvär av hälta. Erlichia/borrelia uppgavs vara orsak i 9 fall (3 %) och växtvärk i 7 fall (2 %). Övriga orsaker var främst olika typer av stukningar och skador.

Svansdefekter och skador rapporterades i 17 fall, t.ex. kroksvans eller att hunden slagit sönder svanstippen.

Invärtes sjukdomar

De vanligast förekommande sjukdomarna uppgavs vara analsäcksinflammationer (7 % av hundarna i enkätaterialet), urinvägsinfektion (7 %), tumörer (5 %) och infektioner i tonsillerna (4 %).

Övrig kommentar

Det är så pass få rapporterade fall av olika sjukdomar så det är svårt att göra några statistiska uttalanden i övrigt. Vid jämförelse mellan kön och färg (enfärgad vs. flerfärgad) för sjukdomar där det rapporterats mer än 10 % affekterade (öroninflammationer, svampinfektioner och hältor)

fanns den enda noterbara skillnaden vad gäller hältor, där hanhundar var något överrepresenterade jämfört med tikar (en större andel hanhundar rapporterades ha besvär med hältor jämfört med tikar).

Kortsiktigt mål

- ✓ Kartlägga de vanligaste hälsoproblemen.

Långsiktigt mål

- ✓ Kraftigt minska antalet problem med svampinfektioner och öroninflammationer där bristande skötsel kan ha en stor inverkan.
- ✓ Utröna hur stor del av framför allt hud- och öronåkommor som beror på skötsel kontra arv för att därefter vidta lämpliga åtgärder.

Strategier

- Stödja olika pågående forskningsprojekt genom att synliggöra dem och samtidigt uppmana hundägare att delta med sina hundar.
- Årligen samla in statistik från samtliga försäkringsbolag för att på så sätt kunna följa utvecklingen och få en helhetsbild av rasens hälsostatus.
- Tydlig informationskampanj riktad till ägare av cocker spaniels hur man sköter sin hund för att främja dess välbefinnande.

Ögon

Som en konsekvens av de senaste årens ökade DNA-tester samt en ändrad policy (kravet på ögonlysning togs bort ur registreringsbestämmelserna 2008), har antalet ögonlysta hundar minskat, dvs. att vi ögonlyser färre hundar idag jämfört med år 2007.

De allra flesta cocker spaniels som ögonlyses är trots allt utan anmärkning (ca 90 %). År 2011 började ett nytt protokoll att användas vid ögonlysning, i vilket fler av ögats delar bedöms och gav således upphov till att nya diagnoser registrerades. Den vanligaste diagno-

sen är distichiasis, vilken inte alltid behöver innebära avelshinder (se Cocker Spanielklubben's Ögonpolicy). Det förekommer enstaka fall av allvarliga defekter (där avel på hunden i fråga är uteslutet) som exempelvis total katarakt, progressiv retinal atrofi (PRA), bakre polär katarakt och keratoconjunctivitis sicca (KCS).

2017 anordnade Cocker Spanielklubben en avelskonferens där professor Kristina Narfström föreläste om de vanligaste ögonsjukdomarna på rasen.

Kortsiktiga mål

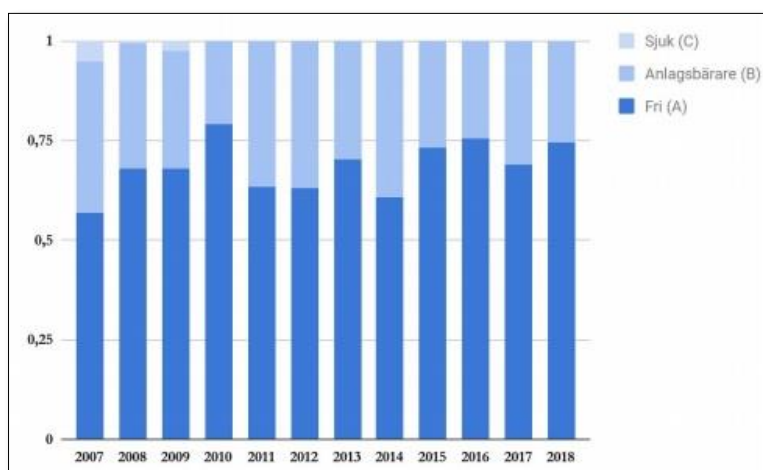
- ✓ Kontinuerligt sammanställa tillgänglig information om linssjukdomar och näthinnesjukdomar förutom PRA.
- ✓ Regelbunden översyn av ögonpolicy och uppdatera vid ny information.

Långsiktigt mål

- ✓ Alla hundar som går i avel ska ha en aktuell, känd ögonstatus.

Strategier

- Inhämta information om ögonsjukdomar och undersökningsmetoder från veterinärer, forskare och andra rasklubbar i och utanför Sverige.
- Rekommendera ögonlysning vart annat år.
- Vid beslut om parning inte bortse från eventuella tidigare diagnoser (t ex hund som haft distichiasis och senare ögonlyst utan anmärkning) och följa rasklubbens ögonpolicy.

Figur 1. Andelar fria, anlagsbärare och sjuka av det totala antalet prcd-PRA DNA-testade hundar under tidsperioden 2007-2018.

Progressiv Retinal Atrofi

Med anledning av att man i januari 2007 stod inför en förändring av hälsoprogrammet rörande prcd-PRA lades extra fokus på detta i RAS-arbetet. Då man i januari 2007 inte visste hur det nya hälsoprogrammet skulle komma att se ut tecknade man tre möjliga scenarier:

- Scenario I: Det dåvarande hälsoprogrammet fortsätter att gälla.
- Scenario II: Frivillig DNA-test med central registrering. Tidigare avelsspärrade hundar kan användas om de DNA-testas som anlagsbärare.
- Scenario III: Obligatorisk DNA-test med central registrering. Tidigare avelsspärrade hundar kan användas om de DNA-testas som anlagsbärare.

2008 avhölls en konferens som berörde ämnena ögonsjukdomar, hälsoprogram för PRA samt uppfödareetik. SSRK och Cocker Spanielklubben kom samma år att hos SKK/AK ansöka om att få avsluta då gällande hälsoprogram för prcd-PRA samt att få arbeta efter scenario II; frivillig DNA-test med central registrering. Ansökan innebar även fortsatt central registrering av ögonlysning. Den 28 maj 2008 biföll SKK/AK klubbens ansökan.

Fr.o.m. 28 maj 2008 har Cocker Spanielklubben arbetat efter scenario II, dvs., frivillig DNA-test med central registrering. Under tidsperioden 2007-2018 har andelen hereditärt fria hundar ökat, en naturlig utveckling av att man har kunnat göra gentest för prcd-PRA. Hereditärt fri innebär att båda föräldrarna är prcd-PRA DNA-testade fria (A) och avkomman kan då anses vara fri utan att behöva DNA-testas.

DNA-tester för prcd-PRA började genomföras på svenska cocker spaniels först 2007, varpå antalet hereditärt fria hundar var 0 år 2007. Under tidsperioden 2007-2018 har andelen hereditärt fria av det totala antalet registrerade hundar ökat. Detta speglar den ökning av DNA-tester för prcd-PRA som gjorts år 2007-2008. Resultatet av att flera föräldrar är testade blir då att fler avkommor klassificeras som hereditärt fria från prcd-PRA. Siffror från testande laboratorium (OptiGen) visar att antalet i Sverige boende hundar som DNA-testats för prcd-PRA skiljer sig från det i SKK:s register (se Tabell 2). Framför allt gäller detta anlagsbärare och sjuka. Sedan april 2018 utför inte OptiGen längre DNA-testet och med anledning av detta har fler laboratorier blivit godkända av SKK.

Tabell 2. DNA-testade (pred-PRA) hundar hos OptiGen 2007-2016 både i Sverige och totalt i världen. Kolumnen SKK anger antalet centralt registrerade resultat medan kolumnen OptiGen visar det totala antalet testade svenska hundar.

	SKK	OptiGen	Världen
Fri (A)	513	552	4828
Anlagsbärare (B)	236	331	3231
Sjuk (C)	9	17	448

Höfter

Sedan 1990 gäller för att få registrera valpkull av cocker spaniel i SKK att föräldradjurens ska ha känd höftledsstatus. Vid årsmötet 2008 bifölls en motion angående avskaffandet av detta registreringskrav. Vid årsmötet 2013 bifölls en proposition om att avsluta arbetet med att verkställa årsmötesbeslutet från 2008. (Se respektive årsmötesprotokoll för vidare information).

Andelen grava HD-fel (HD = höftledsdysplasi) får anses som låg. I övrigt är det svårt att utläsa ett tydligt mönster när det gäller HD-status för cocker spaniel. De flesta kombinationer som görs idag är med föräldrar som har HD grad A eller B. Trots det är andelen hundar som får HD grad C relativt stor och visar inga tecken på att minska (se tabell 3).

Antalet HD-röntgade hundar är relativt lågt i förhållande till antalet individer i landet.

Tabell 3. Antalet procent av de HD-röntgade hundarna som diagnostiserats med grad A, B, C, D, E samt den totala andelen HD-fel (grad C-E) under tidsperioden 2007-2018.

	HD grad A	HD grad B	HD grad C	HD grad D	HD grad E	HD-fel
2007	44,3%	32,7%	18,7%	4,1%	0,2%	23,0%
2008	51,0%	30,9%	15,3%	2,8%	0%	18,1%
2009	53,0%	31,4%	11,8%	3,2%	0,5%	15,6%
2010	58,3%	27,2%	12,1%	1,5%	0,9%	14,5%
2011	54,8%	28,9%	13,3%	2,6%	0,4%	16,3%
2012	57,3%	26,1%	13,4%	3,2%	0%	16,6%
2013	60,0%	31,2%	7,5%	1,5%	0%	9,0%
2014	48,5%	30,7%	15,9%	3,6%	1%	20,7%
2015	55,2%	27,8%	13,5%	2,8%	0,8%	17,1%
2016	39,2%	35,3%	21,7%	3,9%	0%	25,5%
2017	41,3%	35,4%	20,2%	2,7%	0,4%	23,3%
2018	38,0%	32,1%	28,1%	1,8%	0%	29,9%

HD-index

I januari 2018 fick cocker spaniel tillgång till index för HD. Index innebär att man, förutom individens eget röntgenresultat, även tar hänsyn till släktingars resultat för att skatta hundens nedärvningsförmåga (avelsvärde) avseende HD. HD-index publiceras i SKK Avelsdata och uppdateras varje vecka. En hund som har ett index över 100 kan förväntas nedärva en bättre HD-kvalitet till sina

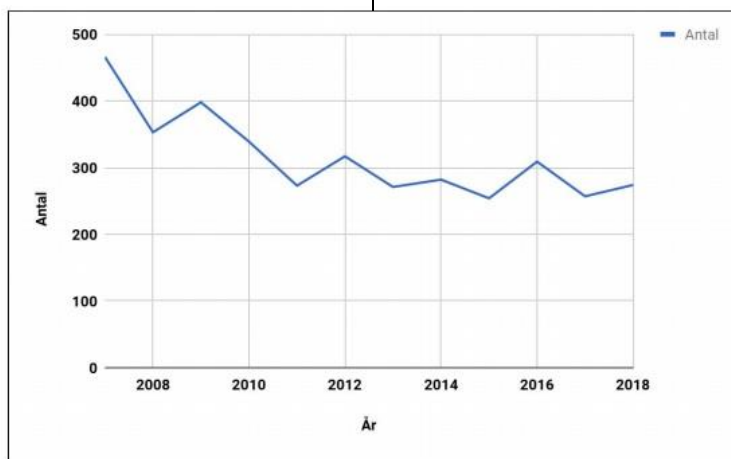
avkommor än rasen i genomsnitt.

Eftersom index är ett bättre mått på hundens nedärvningsförmåga än enbart dess röntgenresultat, bör avelsarbetet avseende HD i raser där index finns tillgängligt baseras på hundens indexvärde snarare än på röntgenresultatet. *SKK:s generella rekommendation är att föräldradjurens genomsnittliga index vid parningstillfället (dvs. avkommans preliminära kullindex) ska vara*

större än 100, vilket innebär att avkommorna förväntas få ett index som är bättre än genomsnittet i rasen. Om den här rekommendationen efterlevs kan den genetiska utvecklingen avseende HD förväntas gå åt rätt håll.

2018 års sammanställning av utfallet av HD-index på de kullar som fötts under året visade

att 53,1 % av kullarna hade ett index på 100 eller högre. Valde man att enbart titta på kullar av jaktstam blev bilden en helt annan. Endast 21,7 % av dessa hade ett index på 100 eller högre (maximala indexvärdet var 107). Medianvärdet för kull av jakttyp låg på 90. För mer om jakttypen och HD, se s. 30-31.

Figur 2. Antalet HD-röntgade hundar under tidsperioden 2007-2018.

Kortsiktiga mål

- ✓ Utvärdera effekterna av hälsoprogrammet mot HD ur avelsstrategisk synvinkel.
- ✓ Fördubbla nuvarande antalet röntgade inom 5 år.

Långsiktiga mål

- ✓ Få uppfödare att mer aktivt rekommendera sina valpköpare att HD-röntga vid ca 12-18 månaders ålder och utvärdera kullarna efter fem år.
- ✓ Alla kullar som registreras ska ha ett preliminärt kullindex på 100 eller mer.
- ✓ Utifrån utvärderingen i ovanstående kortsiktiga mål fastslå framtida behov och utformning av hälsoprogram mot HD.
- ✓ Utvärdera om införandet av HD-index haft önskad effekt på rasens höftledshälsa.

Strategier

- Få uppfödarna att aktivt informera om hur valpar ska motioneras och utfodras, för att undvika skador och/eller defekter.
- Fortsätta tillhöra hälsoprogrammet nivå 2 (krav på känd HD-status hos föräldradjuret för att få registrera valpkullen i SKK).
- Årligen utvärdera fördelningen av preliminära kullindex för parningar gjorda under det aktuella året.

Tabell 4. Hundar med känd genetisk status (FN) enligt SKK Avelsdata.

	Hereditärt fri (H)	DNA-testad Fri (A)	DNA-testad Anl.bärare (B)	Antal med känd status
2007	-	55	1	56
2008	-	16	-	16
2009	185	20	1	206
2010	132	37	2	171
2011	87	26	1	114
2012	376	75	3	454
2013	189	22	-	211
2014	229	26	-	255
2015	328	32	-	360
2016	290	29	2	321
2017	401	28	1	430
2018	386	39	2	427

Njursjukdomarna Familjär nefropati & Renal dysplasi

Historik

I Sverige konstaterades de första fallen som dog i kronisk njursvikt på 1950-talet. De fick diagnosen njurbarkshypoplasi. Det noterades i uppfödarled att gemensamt för de individer som fick diagnosen njurbarkshypoplasi var att alla var från of Ware-linjer. Det 10-tal uppfödare som vid tidpunkten var verksamma inom rasen, fick stränga förhållningsorder från den tidens njurexpert prof. Dyrendahl hur de skulle bedriva sitt avelsarbete för att komma ifrån denna sjukdom. Principen var att eliminera anlagsbärare.

Från mitten av 1970-talet började man i Sverige registrera förekomst av njursjukdom i alla raser.

På 1980-talet lanserades diagnosen PNP (juvenil progressiv nefropati), som ansågs vara mer korrekt än njurbarkshypoplasi.

1990 inleds bevakningsprogram för PNP, och en frivillig central registrering hos SKK av PNP/RD-fall infördes den 1 januari 1992.

Mellan 1982 och 2005 har 21 diagnosticerade fall med PNP/RD officiellt registrerats, vilket utgör 0,81 fall/år.

Hur stort mörkertal det finns i rasen av PNP/RD är inte känt. Flera orsaker kan finnas till mörkertalet. Några bidragande orsaker kan bl.a. vara:

- o en omedvetenhet hos veterinärer att det finns central registrering för RD i rasen

- o en omedvetenhet om den centrala registreringen hos ägarna till den sjuka hunden
- o de extra kostnader som uppstår för diagnosställande för ägaren till den sjuka hunden
- o att ägare kan vara ovilliga att offentliggöra resultat.

I början av 1990-talet antogs en rekommendation för hantering av PNP-fall. Denna rekommendation gäller än idag, men behöver uppdateras, då den inte alltid fungerar.

En uppfödarkonferens kring PNP anordnades 1998 med njurexpert Astrid Hoppe, SLU.

SKK påbörjade under 2006 arbetet med att utarbeta en ny rutin runt hanteringen och publiceringen av hundar med misstänkt eller diagnosticerade njursjukdomar.

I början av 2000-talet började njurexperterna lägga till RD (renal dysplasi) till diagnosen PNP, dvs. PNP/RD.

Diagnosen renal dysplasi är känd internationellt. I Sverige har forskning bedrivits kring sjukdomen PNP/RD, varför diagnosen PNP/RD hos cocker spaniel är mer dokumenterad i Sverige, än vad man finner internationellt. RD används som ett samlingsnamn för en rad sjukliga förändringar i njuren. I moderna forskningsartiklar om kronisk njursvikt tycks författarna föredra att använda diagnosen RD framför PNP/RD.

På 1990-talet började ett forskarteam i Texas, USA söka efter den gen som förorsakar sjukdomen familjär nefropati, FN.

I maj 2006 tillkännagav teamet att de funnit genen som orsakar sjukdomen FN, vilket innebär att det blev möjligt att gentesta hundar för att fastställa om de är friska, anlagsbärare eller sjuka.

2007 anordnades en avelskonferens där bl a njurexpert Lena Pelander, SLU, informerade om aktuella rön, FN och RD är två olika sjukdomar!

Uppfödare i Sverige har allmänt tagit för givet att det var samma sjukdom, och i Sverige har benämningen PNP/RD använts, medan man internationellt, och i rasens hemland, använt benämningen FN. Svenska hundar med diagnos PNP har registrerats på The Cocker Spaniel Clubs lista över FN-fall, på de svenska ägarnas begäran.

2007 påbörjade SLU projekt RD, och Antagene i Frankrike började gentesta för FN.

Cockerklubben och SKK har gemensamt tagit fram rutiner och blanketter för hanteringen av ett frivilligt program för FN, så att gentestade hundar kan föras in på Hunddata/Avelsdata. Hundar gentestade för FN hos OptiGen har med hedersintyg kunnat föras in hos SKK i efterhand under en begränsad tid. Sedan gentesterna för FN påbörjades, har en hund i Sverige testats sjuk (finns dock ej centralt registrerad).

2011 anordnades en avelskonferens där njurexpert Kristina Tengvall, SLU bl. a berättade om RD.

Under perioden 2007-2018 har 4 nya fall av RD registrerats centralt hos SKK, vilket gör att det finns 18 hundar officiellt registrerade med diagnos RD. Cockerklubben har kännedom om ytterligare 8 fall. Det finns dock ett mörkertal.

Tabell 5. FN-testade hundar i Sverige och världen t.o.m. 2016 (uppgifter från testande laboratorier). Från Antagene (*) finns bara uppgifter 2007-2014.

	Sverige		Världen	
	OptiGen	Antagene*	OptiGen	Antagene*
Fri (A)	77	218	2204	2734
Anlagsbärare (B)	5	23	235	198
Sjuk (C)	-	1	2	16

Idet frivilliga registret hos SKK för FN har 3021 (23,5%) av totalt 12842 hundar känd status. Av dessa är 2603 hundar (86,2%) hereditärt fria, 405 (13,4%) testade fria (A) och 13 (0,4 %) testade anlagsbärare (B). Av samtliga 12842 födda hundar utgör 20,3% hereditärt fria och 3,2 % testade fria

(A). Ingen hund finns registrerad med resultatet Sjuk (C). Enligt tabell 5, där statistik inhämtats från de två laboratorier som utför DNA-testet, framgår däremot att en hund DNA-testats Sjuk i Sverige och att antalet anlagsbärare är 28. Detta visar således att alla resultat inte registreras hos SKK.

Kortsiktiga mål

- ✓ Öka och sprida kunskap om sjukdomarna RD och FN, samt publicera forskningsresultat och artiklar på hemsida och i Cockertidningen.
- ✓ Öka kunskapen om utbredningen av sjukdomsanlagen i den svenska och internationella populationen genom att fortsätta publicera tillgänglig statistik.
- ✓ Upprätta en handlingsplan för uppfödare vid fall av RD eller FN.
- ✓ Uppmuntra uppfödare att gentesta sina hundar för FN med SKK:s remiss.

Långsiktiga mål

- ✓ Om 5 år hoppas vi att det finns ett gentest för RD.
- ✓ Jobba mer med mörkertalet genom information och få in material för obduktion på njurfall för framtida forskning, och lobba mer för prover på levande djur.
- ✓ Öka antalet centralt registrerade fall av RD och FN.
- ✓ Öka antalet hundar som DNA-testas för FN.

Strategier

- I samarbete med SKK, SLU och övrig tillgänglig expertis utvärdera behovet av och forma eventuella nya hälsoprogram för RD respektive FN samt skapa bättre rutiner för inrapportering av nya RD-fall.
- Via uppdaterat kontaktnät med forskare och utländska rasklubbar samla in och utvärdera tillgänglig forskning och information rörande båda sjukdomarna, samt kontinuerligt informera i medlemstidning och på hemsidan.
- Veterinärkåren behöver informeras om att njursjukdomar finns i rasen. Detta kan göras antingen genom direkta utskick eller artiklar i deras facktidningar.
- Via rasklubbens hemsida och medlemstidning informera om vikten av att ett av föräldradjuret ska ha känd fri genetisk status för FN och på så sätt undvika att det föds sjuka individer.
- Fortsätta med central registrering.

3. AVELSSTRUKTUR

Populationsstorlek, registreringssiffror

Generellt ses fallande registreringssiffror under perioden 2007-2018. Detta till trots, är cocker spanieln en populär ras

och utbudet av potentiella avelshundar får ses som stort. Antalet importer verkar gradvis öka år för år.

Tabell 6. Antalet registrerade cocker spaniels 2007-2018.

	Tikar (varav importer)	Hanar (varav importer)	Totalt (varav importer)
2007	632 (9)	631 (18)	1263 (27)
2008	685 (10)	736 (16)	1421 (26)
2009	613 (9)	574 (16)	1187 (25)
2010	659 (11)	638 (16)	1297 (27)
2011	579 (11)	605 (9)	1184 (20)
2012	494 (11)	572 (17)	1066 (28)
2013	513 (13)	534 (12)	1047 (25)
2014	509 (14)	448 (11)	957 (25)
2015	440 (17)	530 (14)	970 (31)
2016	471 (19)	485 (10)	956 (29)
2017	448 (16)	458 (17)	906 (33)
2018	510 (23)	472 (16)	982 (39)

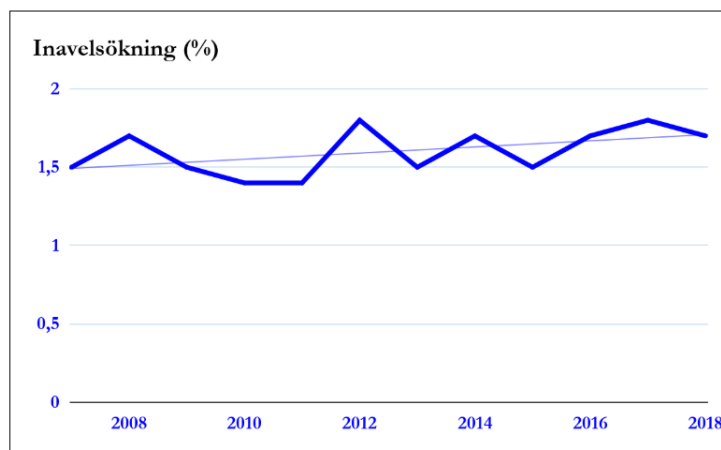
Inavelstrend (inavelsökning)

För att få en population som kan stå på egna ben och kan överleva utan ständigt

införsel av avelsmaterial utifrån rekommenderas generellt sett att den genomsnittliga inavelsgraden (beräknat på fem generationer) för

totala antalet kullar inte överstiger 2,5 %. Det blir svårare att påverka avelsarbetet om man förlitar sig helt på utländskt avelsmaterial istället för det inhemska. Inavelsgradens ökning

över tid visar en svagt uppåtgående trend, men ligger under 2,5 %.

Figur 3. Inavelsgradens ökning per år för rasen i helhet visar en svagt ökande trend.

Fördelning parningar

Här tittar man på hur nära släkt föräldradjuret till en kull är. De gränsvärden som finns är 6,25 % (kusiner), 12,50 % (halvsyskon) och 25,00 % (helsyskon). De allra flesta kullar som föds har en inavelsgrad i intervallet 0,00-6,25 %, som mest motsvarande kusinparning. Det bör påpekas att den av

Svenska Kennelklubben utfärdade rekommendationen 6,25 % ska ses som ett maxvärde, inte en rekommendation som något bra eller något som bör upprepas generation efter generation. Endast en kombination motsvarande helsyskonparning har gjorts.

Tabell 7. Fördelning parningar per år.

	Inavelsgrad (%) 5 generationer			
	0,00 - 6,25	6,26 - 12,49	12,50 - 24,99	25,00 -
2007	236	15	4	-
2008	248	23	4	-
2009	224	15	3	-
2010	240	18	1	-
2011	192	13	4	-
2012	204	14	3	-
2013	180	13	1	-
2014	164	19	2	-
2015	168	15	-	1
2016	179	18	1	-
2017	153	11	1	-
2018	182	11	2	-

Genomsnittlig kullstorlek

Kullstorleken håller sig runt 5 valpar, vilket får ses som ytterst tillfredsställande.

Tabell 8. Genomsnittlig kullstorlek per år.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kullstorlek, genomsnitt	5,1	4,8	4,9	5,0	5,1	4,8	5,1	5,0	5,0	4,9	4,7	5,1
Antal kullar	255	275	242	259	209	221	194	185	184	184	165	195

Ålder vid första valpkull

Av olika anledningar är det viktigt att inte avla på för unga, eller för gamla hundar. I och med att det krävs känd höftledsstatus för att registrera valpar innebär det en automatisk begränsning för lägsta ålder vid parning på 12 månader. För tikar tillkommer ytterligare en begränsning, då det enligt

Jordbruksverket inte är lagligt att para tikar innan 18 månaders ålder, oavsett ras.

Antalet för unga hundar (under 12 månader) som använts i avel är förhållandevis få. Den vanligaste debutåldern för avel är 2-3 år. Det har i ytterst få fall förekommit att tikar fått sin första kull efter 7 års ålder.

Avkommor

Det är viktigt, som tidigare nämnts, att bevara den genetiska variation som finns inom en ras. Genförluster kan ske snabbt om man väljer att använda få avelsdjur (framför allt hanar) och låter dessa bli föräldrar till en stor andel av de nya kullar som föds. Generellt rekommenderas att en hane inte bör få fler valpar än 10 % av vad som registreras per år. Detta skulle för cocker spaniel (med ca 950 årliga registreringar och en kullstorlek på ca 5) motsvara ca 95 valpar eller ca 24 kullar under hanens livstid. Om många av de hanar som används är nära besläktade (far och son, hel- och halvbröder) med varandra bör detta tas hänsyn till och deras valpkvot

ändras. Dessa rekommendationer gäller med villkoret att ingen import av utomstående avels-material sker. Därför kan kvoten höjas i proportion till rådande förhållanden utan risk för negativa inavelseffekter på lång sikt.

Under perioden har 662 olika hanar och 1443 olika tikar använts i avel. Dessa har gett upphov till 2583 kullar och 12842 valpar. I tabellerna 13 och 14 listas de 20 som har flest avkommor. Procenttalen inom parentes anger hur stor del av totala antalet kullar respektive valpar varje individ står för. Några av de hundar som finns nämnda är mycket nära släkt (far och son, mor och dotter, halvsyskon).

Tabell 9. De 18 mest använda hanarna 2007-2018. Siffror inom parentes anger procentandel av det totala antalet kullar respektive valpar under perioden.

Namn	Kullar	Valpar	Far	Mor
Backhills New Design	38 (1,5%)	146 (1,1%)	Hochachtungsvoll vom Schloss Hellenstein	Travis Keep It Classy
Line Sam Someone to Hug	35 (1,4%)	184 (1,4%)	Line Sam Piece of Cake	Line Sam Miss Marmelstein
Charbonnel War Paint	30 (1,2%)	157 (1,2%)	Charbonnel Warlord	Charbonnel Starlette
Perchwater Like a Perfect Dream	25 (1,0%)	117 (0,9%)	Backhills New Design	Perchwater Midsummer Night Dream
Bobby Brown Black Petrs	25 (1,0%)	114 (0,9%)	Tamalanna Buscus Sempervirens	Ceria in Blue Black Petrs
Murbräckans Papparazzi	23 (0,9%)	131 (1,0%)	QuilMhair Highland Fling	Murbräckans Annie Get Your Gun
Merry Cocktails Barlon	23 (0,9%)	118 (0,9%)	Merry Cocktails Victory	Merry Cocktails Open Mind
Merry Cocktails Xenon	23 (0,9%)	116 (0,9%)	Merry Cocktails Charity	West Side Story's Uptown Girl
Merry Cocktails Moray	22 (0,9%)	110 (0,9%)	Merry Cocktails Victory	Merry Cocktails Starlet
Fonesse Finlorian	21 (0,8%)	94 (0,7%)	Beligar Special Effects at Rayol	Fonesse Fräsera
Diamonhill's Super Trouper	20 (0,8%)	117 (0,9%)	Line Sam Someone to Hug	Summer Girl's Dagny
Manaca's It's in His Kiss	19 (0,7%)	101 (0,8%)	Ashgrove Brisbane	Manaca's In Your Dream
Manaca's Walk on the Wild Side	19 (0,7%)	101 (0,8%)	Travis Miles of Smiles	Manaca's Honey I'm Home
Charbonnel Blue'n'Yellow	19 (0,7%)	97 (0,8%)	Lindridge Ticket to Ride	Charbonnel Pinny'n'Pearls
Merry Cocktails Charity	18 (0,7%)	100 (0,8%)	Merry Cocktails One and Only	Merry Cocktails Kind Regard
Winline's Win My Hero	18 (0,7%)	95 (0,7%)	Sofas Innovation	Winline's The Winner Takes It All
Hunterfull Zhivago	18 (0,7%)	90 (0,7%)	Weeping Willow's Be Marquis	Hunterfull Sille
Tojamatt Liquid Gold	18 (0,8%)	73 (0,6%)	Shegra Starshine	Canigon Best Wishes

Tabell 10. De mest använda tikarna 2007-2018.

Namn	Kullar	Valpar	Far	Mor
Milovi's Lava	5	35	Medeba's Great Blue Pleasure	Love Cox's Chasing a Desire
Bonita Vista Carissima	5	34	Bandolero Dermott	Bonita Vista Bonita
Milovi's Misan	5	33	Claramand Again and Again	Smokescreen's Lovely Thing
Love Cox's Chasing Love Memories	5	33	Alibaba Levana	Westerner Chasing Rainbows
Vignett's Barbie	5	33	Vignett's Singel	Vignett's Bring Me Luck
Milovi's Salvia	5	33	Westerner Racecard	Smokescreen's Vimsiga Vera
Liljebloomans Carrie	5	31	Nougat	Murbräckans Manhattan
Smedmästarens Gry	5	31	Saxophone Woodcock	Smedmästarens Fanny
Love Cox's Link to Love	5	31	Alibaba Levana	Vignett's Golden Link
Milovi's Pärla	5	31	Vignett's Lord of Chocolate	Love Cox's Chasing a Desire
Love Cox's Sweet and Spicy	5	31	Näckrosdammens Hugo-Boss	Wedelta's You Sweatest Little One
Love Cox's Chasing a Desire	5	30	Alibaba Levana	Westerner Chasing Rainbows
Matchpoint's Lucky Surprise	5	30	Waterwood Forever Happy	Matchpoint's Different Surprise
Gracewood's Jump for Joy	5	30	Apelbjödens More Music	Gracewood's Mary Lou
Bondmorans Let's Dance	5	30	Westerner Early Riser	Westerner Carneol
Milovi's Kola	5	28	Vignett's King of Chocolate	Milovi's Misan
Merry Cocktails Kind Regard	5	27	Murbräckans Monte Carlo	Merry Cocktails All Round
Dragongårdens Wild at Heart	5	25	Manaca's Gets Ideas Going	Travis Sunny Side Up
Très Coquette vom Schloss Hellenstein	5	24	Hänschenklein vom Schloss Hellenstein	Kolbenmaus vom Schloss Hellenstein
Vagnmakarens Noblesse	5	24	Kiltonbeck Warlord	Tragaron Elm

Barnbarn

Enskilda avelsdjur kan även få stort inflytande genom sina avkommor. Även om en hane inte använts mycket, kan hans avkommor vara väl använda och därigenom öka förekomsten av hans gener inom populationen. Det samma gäller för tikar vars avkommor används i stor utsträckning och därför bör antalet barnbarn inte överskrida ca 200 (ungefär dubbelt så mycket som för en enskild hane).

I tabellerna 11 och 12 presenteras de 20 av vardera kön som fått flest barnbarn. Det bör påpekas att en tydlig förändring skett i mer eller mindre samtliga avseenden när det gäller avelsstrukturen hos cocker spanieln: lägre inavelsökning, färre närbesläktade parningar, de mest använda hanarna har inte lika många avkommor och i viss mån har även barnbarnen minskat i antal de senaste åren.

Tabell 11. Hanar med flest barnbarn 2007-2018. Siffror tagna från Rasdata (2019-11-19, uppdatering 2019-10-06)

Namn	Ursprung	Född	Antal barnbarn
Midnight Train vom Rauhen Holz	DE	1995	868
Westerner Hi-Flyer	SE	2000	537
Travis Vital Spark	SE	1996	475
Alibaba Levana	CH	2001	458
Westerner Still of the Night	SE	1996	441
Backhills New Design	SE	2006	422
Travis Miles of Smiles	NO	2004	341
Line Sam Someone to Hug	SE	2005	323
Line Sam Piece of Cake	SE	2003	293
Merry Cocktails Victory	SE	2008	257
Murbräckans Papparazzi	SE	2005	256
Hochachtungsvoll vom Schloss Hellenstein	DE	2004	251
Bomway Over the Border	NO	2003	237
Charbonnel Blue'N'Yellow	GB	2007	219
Merry Cocktails Charity	SE	2009	216
Glenbrows Never Say Never at Claramand	GB	2001	198
QuilMhair Highland Fling	GB	2002	188
Ashgrove Brisbane	US	1996	182
Manaca's Walk on the Wild Side	SE	2008	176
Soolon Sunny-Boy	FI	2004	174

Tabell 12. Tikar med flest barnbarn 2007-2018. Siffror tagna från Rasdata (2019-11-19, uppdatering 2019-10-06)

Namn	Ursprung	Född	Antal barnbarn
Line Sam Miss Marmelstein	SE	2001	291
Manaca's In Your Dream	SE	2000	289
Westerner Take a Raincheck	SE	2003	208
Merry Cocktails Kind Regard	SE	2006	205
Line Sam A Warm Hug	SE	2008	195
West Side Story's Uptown Girl	NO	2009	166
Travis Keep It Classy	NO	2003	162
Smokescreen's Vimsiga Vera	SE	2006	161
Charbonnel Starlette	GB	2005	158
Merry Cocktails Open Mind	SE	2007	157
Fancy Paws Hot Stuff	SE	2002	142
Spaghetti vom Schloss Hellenstein	DE	2002	139
Manaca's Undesigned Dream	SE	2004	138
Murbräckans Annie Get Your Gun	SE	2000	137
Westerner Chasing Rainbows	SE	2003	136
Backhills Farah Diba	SE	2000	132
Perchwater Midsummer Night Dream	SE	2005	124
Dan-L's It's About Time	DK	2002	123
Murbräckans Creme de la Creme	SE	2004	116
Winline's The Winner Takes It All	SE	2005	111

Kortsiktiga mål

- ✓ Öka uppfödarens och hanhundsägares kunskaper om avel och genetik.
- ✓ Öka förståelsen för hur enskilda avelsdjurs användande kan påverka rasen som helhet i ett längre perspektiv.
- ✓ Bibehålla/öka den höga andelen kullar med låg inavelsgrad och minska de med hög inavelsgrad.

Långsiktigt mål

- ✓ Bibehålla den låga ökningen av inavelsgraden inom rasen.

Strategier

- Att på avels- och uppfödarkonferenser delge kunskap, informera om och diskutera kring avel och populationsgenetik.
- Kontinuerligt publicera artiklar om avel och populationsgenetik på Cocker Spanielklubbens tidskrift och webbplats.
- Genom Cocker Spanielklubben rekommendera att parningskombinationer som planeras och görs ej överstiger 6,3 % inavelsgrad baserat på fem generationer.
- Att på rasklubbens hemsida informera om att hanhundar ska gå i avel vid tidigast 12 månaders ålder och tikar vid tidigast 18 månaders ålder.

4. EXTERIÖR

Rasstandard för cocker spaniel

Svenska Kennelklubbens rasstandard för rasen cocker spaniel är det främst styrande verktyget för exteriörbedömning och används av utställningsdomare som en

måttstock vid bedömning av rasen på utställningar. För uppfödare och andra intresserade av rasen kan standarden beaktas som ett stöd i avelsarbetet. Standarden uppdateras med

jämna mellanrum och den som gäller år 2018 är den som publicerades på engelska 2012-11-23, fastställd av FCI General Committee, 2012-10-08 och fastställd översättning av

SKKs arbetsgrupp för standardfrågor 2013-10-09. Den finns att läsa på Cocker Spanielklubbens hemsida.

2000-talet

Tabell 13. Fördelning av kvalitetspriser per år (gamla utställningssystemet). Uppgifterna är manuellt beräknade från Rasdata.nu.

	2007	2008	2009	2010
Förstapris	69,0%	67,9%	69,0%	70,6%
Andrapris	12,9%	14,1%	14,3%	13,1%
Tredjepris	0,8%	1,1%	1,0%	0,4%
Nollpris	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%
KEP	0,2%	0,0%	0,3%	0,2%
Certifikatkvalitet	40,7%	40,4%	39,9%	39,7%
Deltagande hundar	2905	2708	2748	2571
Antal utställningar	66	65	67	67

SKK tillämpar sedan 2009 Särskilda Ras-specifika Domaranvisningar (SRD) vid samtliga utställningar. SRD är ett komplement till gällande standard. FCI påtalar nu att domares dubbla uppgift - bedöma typ och kvalitet och granska sundhet - skall tydliggöras i individkritiken och prissättningen av hundarna. SKK kräver att det som noteras vid granskningen också rapporteras. Alla domare som tjänstgör i Sverige förbinder sig i kontraktet att tillämpa anvisningarna för de raser som noteras i SRD.

Detta krav måste framgå tydligt i inbjudan. Cocker spaniel hade mellan 2009-2014 OBSERVANDUM på följande detaljer:

- o otillräckligt strama ögonkanter och alltför riklig lös, tjock hud som kan ge problem
- o de typiska öronen kan skapa problem med inflammationer hos individer med förtjockad hud och tung, ullig päls.

”Pälsen ska vara slät, silkesaktig, aldrig sträv eller vågig, inte alltför riklig och aldrig lockig.” Särskild uppmärksamhet ska därför fästas vid hud, ögon, öron och korrekt pälskvalitet.

Avelskommittén gjorde 2010-2013 utvärderingar av domarnas kommentarer från utställningar och skickat till SSRK och SKK, och 2014 beslöt SKK att cocker spaniel inte längre ska omfattas av SRD, då problem i rasen inte ansågs föreligga.

2010-talet

Generellt har storleken på cockrarna förbättrats från att de tenderat att vara för små. Pälskvaliteten är fortsatt förbättrad men det förekommer hundar med överdrivet mycket och långt behäng till följd av extrem presentation. Cockrarna håller generellt en hög kvalitet men det förekommer hundar där vinklarna inte harmonierar fram och bak vilket skapar en obalans i rörelseschemat.

Vid domarkonferensen 2014 lades fokus på rasens helhet och konstruktion samt rörelser

och funktion. I samband med domarkonferenser för exteriördomare för spanielraserna, ansvarar rasklubbarna för presentationen av de olika raserna och har vid dessa tillfällen möjlighet att framföra samlade erfarenheter utifrån rasklubbsperspektiv. Till konferensen kommer svenska och nordiska domare. Vid konferensen finns möjlighet till diskussion mellan domarna men också mellan domare och rasrepresentanter. De diskussioner som fördes vid konferensen år 2014 sammanfattas nedan.

- Cockern skall bevaras harmonisk, typisk och utan överdrifter.
- Cockrarna har generellt bra storlek enligt standardmåtten.
- Lågställhdhet i kombination med långa länder är inkorrekt.
- God könsprägel skall beaktas.
- Cockern skall utstråla livsglädje och nyfikenhet med ”will to please”.
- Huvud - Eftersträva parallella plan i huvudets profil. Cockern skall inte ha fallande bakska i kombination med nosparti i divergerande plan (fallande nosparti). Nospartiet skall vara väl utfyllt och harmoniera med den fint rundade skallens bredd.
- Ögon - Åtliggande, fasta ögonkanter. Observera skillnaden mellan en opigmenterad blinkhinna (vanligt förekommande inom de brokiga färgvarianterna) och lös ögonkant.
- Färgen på ögonen ska harmoniera med hundens färg.
- Bröstkorgen ska vara väl välvd och tillräckligt lång för att täcka de vitala organen.
- Cockern ska vara balanserad och inte för överdriven vare sig fram eller bak.
- En del hundar har sämre fronter (rak, framskjuten skuldra eller kort, rak överarm).
- Cockerns rörelser kommer bäst till sin rätt i ett lagom tempo. Brist på marktäckande rörelser skall inte försöka kompenseras med för högt tempo i ringen.
- Pälskvaliteten är bra på dagens cockrar. Kvaliteten på pälsen är viktigare än kvantiteten. Ulliga, tjocka pälsar samt överdriven längd skall påtalas.
- Sadlade (tungt tecknade) brokiga eller mycket mörkt blue roan hundar skall inte påpekas i bedömningen.
- Sobel - Finns ej längre med i rasstandard och är en icke önskvärd färg. Rasklubben rekommenderade vid konferensen att sobel hund tilldelas kvalitetspris Sufficient på utställning.

Tabell 14. Fördelning av kvalitetspriser per år (nya utställningssystemet). Uppgifterna är manuellt beräknade från Rasdata.nu.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Excellent	76,6%	80,8%	80,4%	83,6%	82,7%	82,3%	84,5%	85,4%
Very good	20,0%	17,0%	17,1%	15,3%	16,1%	16,6%	13,9%	13,4%
Good	3,1%	1,8%	2,2%	1,0%	1,1%	0,8%	1,6%	1,0%
Sufficient	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Cannot be judged	0,1%	0,3%	0,2%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Disqualified	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%
Certifikatkvalitet	42,4%	45,4%	43,6%	47,3%	45,9%	45,9%	48,2%	50,5%
Deltagande hundar	2496	2383	2366	2210	2208	2440	2033	1779
Antal utställningar	69	70	69	71	69	69	70	69

Championat

Enligt SKK:s HundData har 404 svenska utställningschampionattitlar registrerats 2007-2018. Fyra av dessa var fullständiga (det vill säga att hunden hade

även jaktprovsmérit). Av dessa var 195 hanar och 209 tikar. Absoluta majoriteten av dessa hundar var födda i Norden men även ett tiotal andra nationaliteter finns representerade

Kortsiktiga mål

- ✓ Att sammanställa erfarenheter och kunskap från uppfödare, ägare till avelshanar och utställare angående exteriör.
- ✓ Att sammanställa dokumentation från utställningar (kritiker) för att få en nulägesbeskrivning av det exteriöra läget uttryckt av utställningsdomare.
- ✓ Arbeta för att få konsekvens i färgbeteckningarna i rasstandard.

Långsiktiga mål

- ✓ Att medverka och följa upp den exteriöra utvecklingen på framtida domarkonferenser.

- ✓ Att genom kontinuerlig utvärdering av domarkritiker få en aktuell bild av cocker spanielns exteriör.
- ✓ Att utreda eventuella återkommande exteriöra svagheter uttryckta av domare i kritiker.
- ✓ Att följa cocker spanielns storlek över tid för att förhindra en gradvis avvikelse från standarden.

Strategier

- Att konstruera en enkät som ställs till uppfödare, ägare till avelshundar samt utställare angående deras uppfattning om cocker spanielns exteriör.
- Att från klubben sida utse ansvarig som utvärderar utställningskritiker och årligen informerar om aktuella exteriöra iakttagelser via klubbens tidskrift, konferenser, webbsida m.m.
- Fortsätta arbeta för att få konsekvens i färgbeteckningarna i rasstandarden.
- Att inför RAS-revidering vid Club Show genomföra mätning av deltagande hundar tävlande i officiell klass.

5. MENTALITET

Utmärkande drag för cocker spanielns temperament

Ur den engelska tidskriften Kennel Review från 1880 kan följande utdrag, som beskriver en dåtida syn på cocker spanielns arbetsmässiga egenskaper och temperament läsas: *”Han är liten men ändå stor, i symmetrisk perfektion, huvudet vackert format och utstrålar intelligens; nacken muskulös för apportering och kroppen väl balanserad på korta, raka och starka ben. Han kan med lätthet och framgång tränas och förutom hans eget arbete att finna och stöta alla sorters vilt i de tätaste gömslen, eller på öppna fältet, är han jämbördig med Retrievern på land och i vatten, och kan fylla platsen efter en Setter eller Pointer med beider”.*

Idag associerar vi främst cockern med en glad och sportig sällskapshund. Den ständigt viftande svansen är ett av rasens adelsmärken, men svansarbetet har i cockerns ursprungliga användningsområde en viktig funktion. Cockern är en stötande, apportrande fågelhund och svansrörelserna talar för jägaren när hunden står i begrepp att finna vilt. I och med

att den är stötande måste den kunna avbryta jakten när den blir som mest spännande och därefter apportera viltet. Det är med andra ord en hund som behöver drivkraft och viljestyrka kombinerat med ”will to please”.

Cockerns ursprungliga användningsområde har således format dess temperament och givit oss den blandning av egenskaper som gör cockern till cocker. Kombinationen av dresserbarhet, ivrighet, mod och framförallt sin vilja att arbeta tillsammans med sin förare, skapar denna unika sammansättning. För det mesta är det jaktcockern vi fortfarande kan se i rasens ursprungliga situation. Utställningsvarianten av rasen är en populär sällskapshund som även ger sig väl till känna inom t ex viltspår, nosework och rallylydnad.

I och med att vi har två varianter av cocker, utställnings- respektive jaktvariant, måste vi beakta huruvida man bibehåller de rastypiska temperamentsmässiga egenskaperna på framförallt utställningsvarianten.

Cocker spanieln i Sverige och dess temperament

Efter andra världskriget blev rasen mycket populär och registreringssiffrorna ökade stort under 1950-talet. På 60-talet märkte man att en del cockrars temperament hade förändrats till det sämre då man inte på samma sätt som tidigare tagit hänsyn till de karakteristiska egenskaperna som

krävdes av dem som jakthundar. Stor popularitet hos en ras gör att det finns en risk att olämpliga avelsdjur används i aveln och i litteratur påpekades att en avel, som inte tar hänsyn till jaktanlagen, på sikt skulle komma att göra att cockerns dresserbarhet försämrades.

Det är viktigt att dagens uppfödare fortsätter att slå vakt om det rastypiska temperamentet och inte avlar på individer som har ett avvikande beteende i form av t ex aggressiv dominans eller kraftiga rädslor. En rastypisk cocker är en tillgänglig, social hund vars attityd utstrålar livsglädje, nyfikenhet, arbetsvilja, kontaktbarhet, och godmodighet.

Utvärdering av mentalitet

Från olika historieber beskrivningar om cocker spaniel och dess karaktär samt från nutida uppfödare av utställningstypen, kan man förstå att det är just egenskaperna som gör cockern till en så trevlig jakthund som också gör den till en lika trevlig och uppskattad sällskapshund. Utifrån det resonemanget borde jaktprov vara det lämpligaste sättet att pröva mentaliteten hos cocker spaniel. Av olika skäl, främst de etiska och praktiska, är det dock inte lämpligt eller möjligt att använda jaktproven för att utvärdera en ras mentala egenskaper. Jaktproven ger enbart en beskrivning av dessa och bör idag förbehållas de som avser att använda och avla på sina

Mentalbeskrivning Hund

Mentalbeskrivning Hund (MH) är ett sätt att beskriva olika egenskaper hos hundar av alla raser. Det är viktigt att förstå att MH är endast en ren beskrivning av hundens reaktioner i olika moment. Det har alltså ingen värderande funktion av hundens inneboende egenskaper, som exempelvis ett jaktprov eller brukshundarnas korning har. En hund som har genomgått MH blir inte godkänd eller underkänd, utan den får med sig ett protokoll där den beskrivs utifrån vissa moment som genomförts. Självklart önskar man vissa reaktioner framför andra i de olika momenten, allt beroende på vilken ras man har och vilka egenskaper man vill se hos individen och i rasen som helhet. År 2010 utarbetade en arbetsgrupp inom Cockerklubben en "idealprofil" som beskriver vilken intensitet som är den mest önskvärda för varje del som beskrivs i MH för just cocker spaniel, återfinns på rasklubbens hemsida. Utifrån

Cocker spanieln har funnits som två rasvarianter i över hundra år i Storbritannien. Detta innebär att rasen var delad redan när den kom till Sverige. Det var utställningsvarianten som först fick genomslag i vårt land, vilket innebär att vi inte har haft den ursprungliga koppelningen till cockern som jakthund, även om en del cockrar användes i praktisk jakt och startade på prov.

cocker spaniels för jaktändamål. Vad återstår då för den stora grupp som främst utställningstypen utgör, när det gäller utvärdering av mentalitet? Förutom Nybörjarprov B eller A (inom jakt) finns även Mentalbeskrivning (MH).

Idag har vi även Beteende- och personlighetsbeskrivning hund (BPH) som är ett utmärkt sätt att utvärdera en individs mentala egenskaper. Både MH och BPH redovisas med så kallade spindeldiagram, där en röd spindel representerar en enskild hunds beteendegenskaper och en blå som avser rasen ifråga. Mer information finns på skk.se/avelsdata.

denna idealprofil kan handlingsplaner och rekommendationer utformas för att användas som ett redskap i avelsarbetet.

Dock har man under senare tid påtalat brister i MH-protokollet gällande hur hundens reaktioner dokumenteras. Dessa kan göra att två hundar får samma resultat i ett visst moment men dessa siffror kan betyda två helt olika saker.

Typexempel

Nyfikenhet i t ex *Moment 6 Överraskning* och *Moment 7 Ljudkänslighet*. Här kan hundar som uppvisar helt olika känslolägen hamna med krysset i exakt samma ruta. Två olika hundar kan gå med sina förare fram emot overallen (Mom. 6) eller skramlet (Mom. 7). När overallen åker upp eller det börjar skramla hukar sig hundarna och stannar. Detta är det första hundarna gör och de kryssas båda i ruta 2 på *Rädsla (6a och 7a)*. Båda står sedan stilla och tittar på overallen och mot skramlet i 5 sekunder. Sedan väljer den ena, som är helt ointresserad av overallen/skramlet och inte alls rädd, att gå till

publiken och hälsa på alla trevliga människor. Är det en cocker kan den därefter kanske gå övergå i ett jaktbeteende och börja ett sökarbete efter vilt. Inte alls ovanligt i skogsterräng.

Momenten fortsätter och ägaren går fram halva vägen, därefter ända fram och sätter sig till sist på huk intill overall/skrammel och lockar på sin hund. Den kommer inte förrän tiden har gått ut och kryssas i ruta 1 på Nyfikenhet.

Anledningen till att det tog så lång tid att komma fram var att hunden valde att göra något som den tyckte var roligare och intressantare men den var inte rädd.

Den andra hunden står också stilla i 5 sekunder men tycker sedan att det här ser hotfullt

och skrämmande ut och känner sig inte alls bekväm utan flyr 15 meter bort. Därefter står den kvar där med svansen mellan benen och upplever stor oro. Föraren lockar men hunden kommer inte och tiden går ut. Föraren hämtar sin hund och så småningom avreagerar den. Denna hund kryssas också i ruta 1 på Nyfikenhet. Anledningen till att det tog lång tid var hundens rädsla.

Två hundar med olika beteende kan alltså få kryss i samma ruta och läser vi bara resultatet i MH-protokollet utan att ha sett hundarna har vi inte en aning om vilken typ av hund det är. Resultatet i ett MH-protokoll kan med andra ord vara missvisande och att man riskerar att missbedöma en hunds mentalitet.

Tabell 15. Cocker spaniels som genomfört MH 2007-2018. I det fall ägaren avbryter får hunden inte känd mental status.

	Känd mental status	varav - hanar	varav - tikar	Beskrivaren avbryter	Ägaren avbryter
2007	50	21	29		
2008	43	17	26	1	
2009	66	36	30		3
2010	56	27	29		1
2011	31	14	17		
2012	22	14	8		
2013	17	6	11		
2014	13	6	7		
2015	18	11	7		
2016	9	3	6		1
2017	5	2	3		
2018	4	3	1		

Beteende-och Personlighetsbeskrivning Hund

Sedan maj 2012 finns SKK:s Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund, BPH, som är framtagen på önskemål från uppfödarna med syfte att få ett kompletterande avelsverktyg för utvärdering av mentalitet i alla raser. Det utgör ett bastest för vardagsmentalitet av beteenden/egenskaper som är ärftliga och har relevans för alla hundar i samhället oberoende av ras. BPH kan användas som ett avelsverktyg för utvärdering av kullar, selektion av avelsdjur samt för RAS när det gäller utvärdering av vardagsmentalitet. Testet/beskrivningen är inget prov där man blir godkänd eller underkänd utan enbart en

objektiv beskrivning av hundens beteenden/egenskaper/känslolägen i testsituationen. Resultatet registreras officiellt i Hunddata och Avelsdata. I Avelsdata finns en omfattande och detaljerad redovisning av resultaten. Resultat från en enkät som ställts till hundägare vars hundar deltagit i BPH visar att den bild som beskrivarna fått av hundarna stämmer väl överens med hundarnas beteende i vardagen. BPH kan och bör kompletteras med andra test, t ex jaktprov, för att beskriva för cocker spanieln viktiga egenskaper som inte fångas i BPH (sökmonster, fart, stil, arbetsvilja, samarbete och följsamhet).

Tabell 16. Antal starter på BPH per år.

Sammanställning per år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal starter BPH	19	8	18	23	37	27	29
- varav genomförda BPH	19	7	17	22	35	27	29
- hanar	12	5	6	12	14	8	11
- tikar	7	3	12	11	23	19	18
Ägaren avbryter		1	1	1	1		
Beskrivaren avbryter					1		

Enkät 2014: Temperament

I hälsoenkäten 2014 (se kap. 2) ingick även frågor om mentalitet/temperament. Information från 332-409 hundar inkom för de olika svarsalternativen. Samtliga hundar hälsar alltid eller ofta glatt på familjemedlemmar. 13 % uppges ibland eller sällan reagera reserverat i möte med familjemedlemmar. Ett fåtal hundar uppges reagera skyggt eller hotfullt, ibland eller sällan. En av 332 hundar uppges alltid reagera hotfullt i mötet med familjemedlemmar. Detta är inte önskvärda egenskaper hos en cocker spaniel.

Lite mer spridning ses i reaktioner i möten med andra hundar i familjen, men merparten (93 %) uppges reagera glatt alltid eller ofta, och

mer än 90 % reagerar sällan eller aldrig reserverat, skyggt eller hotfullt.

C:a 80 % av hundarna uppges alltid eller ofta reagera glatt på främmande vuxna eller barn, men 2-10 % reagerar alltid eller ofta reserverat, skyggt eller hotfullt. Endast lite drygt hälften av hundarna (52 %) reagerar aldrig reserverat i mötet med främmande vuxna eller barn.

I möten med främmande hundar uppges omkring 90 % reagera glatt alltid eller ofta.

På frågan om ”rage” uppgevgs 95 % av hundarna aldrig ha uppvisat det beskrivna beteendet, medan 3 % (12 hundar) hade uppvisat rage vid enstaka tillfällen och 1 % (5 hundar) vid upprepade tillfällen.

Stress i olika miljöer

I främmande miljöer, bilen, ensam hemma och på träning eller tävling uppges merparten av hundarna bli inte alls eller bara

något stressade. Högst frekvens av mycket stress angavs för ensam hemma och i främmande miljö (3 % respektive 2 % av svaren).

Kortsiktiga mål

- ✓ Att öka kunskapen om cocker spanielns rastypiska mentalitet.
- ✓ Att få så många cocker spaniels som möjligt att genomgå BPH.

Långsiktiga mål

- ✓ Att komma upp i minst 200 st cockrar som genomgått BPH för att kunna få en utvärdering hos SKK.
- ✓ Att komma upp i 500 st cockrar som genomgått BPH för att kunna få arvbarhetsskattningar av för rasen relevanta beteenden genom SKK.

Strategier

- Anordna avelskonferens med tema mentalitet.
- I klubbtidningen publicera artiklar med fokus på beskrivning av cocker spanielns rätta mentala egenskaper.
- Att i samband med hälsoenkät inkludera en del som fokuserar på mentalitet.
- Rasklubben ska rekommendera BPH som utvärderingsform för cockerns mentalitet och genom sina tillgängliga informationskanaler poängtera vikten av att genomföra BPH.
- Årligen sammanställa och i klubbtidningen publicera de MH och BPH som gjorts för cocker spaniel för att på så sätt locka fler ägare att beskriva sina hundar.

6. JAKT

Cocker spanieln som jakthund

I början av 1980-talet var det övervägande utställningstypen som prövades på jaktprov. Denna delaktighet har minskat under de drygt 35 åren, till att nu endast vara ett fåtal individer kvar. Jakttypen har haft en omvänd utveckling, och är nu helt dominerande,

och endast ett mindre antal av utställningstypen prövas årligen. Under perioden 2007-2018 registrerades 28 svenska jaktchampionat. Dessa fördelades på fem hanar och 23 tikar, samtliga av jakttyp.

Jakttypen

Den alltmer dominerande cockern av jakttyp har sin självklara plats som jakthund, både hos jägaren och på jaktproven. Anledningen till detta beror på en målinriktad avel, helt inställd på de jaktliga egenskaperna, som har sin bakgrund i ett över hundraårigt avelsarbete i Storbritannien, varifrån alla svenska jaktcockrar härrör. De jaktliga egenskaperna, och de prestationer som jakttypen visat på jaktprov, håller hög klass. På Spaniel Mästerskapet (senare Cocker Mästerskapet) som hålls av Svenska Spaniel och Retrieverklubben årligen sedan 1992, har de domare som dömt, genomgående framhållit

den höga standard som cockern haft. Detta har även alla de brittiska domarna intygat, utifrån den erfarenhet de har från sitt hemland. Sedan jakttypen introducerades i Sverige på jaktprov under 80-talet, har en allt ökande import skett från Storbritannien, och glädjande har härstamningar från mycket framgångsrika cockrar även kommit till Sverige.

Det som kan vara en svårighet även för jägaren eller den initierade jaktprovsintressenten, är att det inte finns alternativa sätt att pröva/träna/förbereda den unga jakthunden under mer organiserad form inför de riktiga jaktproven.

Utställningstypen

För cockern av utställningstyp, baserar sig avelsarbetet efter rasstandard. Denna typ av cocker, som förvisso kan ha mycket goda jaktliga egenskaper, prövas numera sällan på ett regelmässigt sätt. Av denna anledning finner många jägare och jaktprovsintresserade, att det är alltför hasardartat att skaffa sig den typ av cocker till jaktliga ändamål, när alternativet med jakttypen finns. Således har ett stort antal cockrar av utställningstyp fallit utanför den jaktliga verksamheten. Den typen av cocker kommer numera endast i ett mindre antal på jaktproven. Detta innebär att ägarna inte får feedback för sin träning och uppfödning som härrör till de grundläggande cockeregenskaperna, dvs, som en

stötande och apporterande fågelhund. Många ägare till cocker av utställningstyp är intresserade av att träna och utveckla de genuina egenskaperna för cockern. Emellertid är inte jaktproven längre ett alternativ för den ickejagande hundägaren. Idag krävs det jaktliga kunskaper hos föraren, marker att träna på, vilt att tillgå etc, vilket inte alla har tillgång till. Grundläggande etiska ställningstaganden finns att ta hänsyn till i denna fråga. Många har därför övergått till att träna agility, lydnad, viltspår och andra bruksgrenar, som kan vara ett gott alternativ, men som ändå inte fullt ut kan ersätta prövning av de jaktliga egenskaper, som är så grundläggande för cockerns karaktär.

Cocker spanieln som jakthund i framtiden

Det förefaller som cocker spaniel av jakttyp har goda förutsättningar att fortsätta på den inslagna vägen, med hög kvalitet på hundarna avseende jaktprovresultat. Importen av mycket bra avelslinjer fortskrider, och allt talar för att den trenden kommer att fortsätta framöver.

Under årens lopp har SSRK insett behovet av ett alternativt sätt att pröva hundarnas viktiga egenskaper, utan att själv behöva äga mark, vilt eller skjutvapen. Man ville kunna erbjuda alla medlemmar en rolig träning/aktivering för sin hund. En bred verksamhet (mjukstart), som gör att den mer oerfarna sugas in i

sporten, samtidigt som man arbetar med sin hund utifrån dess framavlade egenskaper.

Provformen som testades, s.k. Grundprov, skulle komma att locka fler att testa sina hundar, eller locka till en enklare stimulerande ”tävlingsform”.

Nya regler fastställdes 2012 till att kallas Nybörjarprov B eller A.

Vid B-prov (Nbp B) behöver det inte finnas vilt eller viltvittring i markerna. Inget vilt behöver stötas, och inget vilt fälls (skjuts). Till apporteringarna används s.k. dummies.

På Nybörjarprov A (Nbp A) prövas hunden under mer ”vittringsbelastade” förhållanden, i marker där det förekommer vilt. Hunden kan ges tillfälle att stöta vilt och apportera kallvilt (dvs. upptinat fågel t ex and). Dock fälls inget vilt för hunden. Vilket av proven man än väljer får man en bra test av hundens jaktliga egenskaper. Detta skall kunna uppmuntra även oerfarna ägare att jaktträna sina hundar under enkla förhållanden, och sedan kunna välja vilken provform som passar bäst för den egna

hunden. Proven bedöms Godkänt eller Icke Godkänt. För att få fullt godkänt nybörjarprov behövs även ett Godkänt enkelt vattenprov, som kan göras vid ett separat tillfälle.

I jaktprovsbestämmelserna 2007-2012 tävlade hundarna i följande klasser:

Nybörjarklass, öppen klass och elitklass, unghundsklass ersattes av nybörjarklass.

I de nuvarande jaktprovsreglerna som gäller 2012-2017, tävlar hundarna i följande klasser: Nybörjarprov B, nybörjarprov A, öppen klass och segrarklass.

Cockerklubben anordnar årligen klubbmästerskap i jakt.

2011 anordnades en helgkonferens på tema ”mentalitet och jaktlig funktion”. Lars Fäldt, Paul Andersson och Torbjörn Augustinsson var inbjudna föredragshållare. Teori och praktiska övningar varvades med syfte att synliggöra kopplingar med mentalitet i allmänhet, till de rasset specifika, jaktliga egenskaperna.

Kortsiktiga mål

- ✓ Öka intresset för rasens jaktliga funktion.
- ✓ Öka förståelsen och vikten av rasens jaktliga egenskaper.

Långsiktiga mål

- ✓ Årligen genomföra jaktkurser med inriktning mot Nybörjarklass B och A.
- ✓ Årligen genomföra prov i Nybörjarklass B och A.
- ✓ Behålla rasens höga jaktliga kvalitet.
- ✓ Årligen genomföra ett Klubbmästerskap.

Strategier

- Öka samarbetet med andra spanielklubbar i SSRK i jaktliga frågor och aktiviteter.
- Ekonomiskt stötta rasklubbens lokalavdelningar i att anordna olika typer av jaktkurser och starta upp träningsgrupper på olika nivåer.
- Informera om rasens jaktliga funktion och egenskaper, och för att behålla och utveckla dessa, stimulera till samarbete med andra ras- och intresseorganisationer, inom eller utom landet.

Rasspecifik avelsstrategi för Cocker Spaniel - Jaktavlad population -

Utarbetat av Jaktspaniels i Sverige (JIS)

INLEDNING

Jaktspaniels i Sverige, JIS, blev associerat till SSRK under år 2007, statistiken i detta dokument går därmed inte längre bak än från 2007.

Andelen jaktcockrar som registrerades 2018 var 11,3 % (111 av 982) av totalt antal registrerade cocker spaniels. Motsvarande siffra för 2016 var 12,1% (116 av 962). Siffrorna är baserade på nyregistreringar. Underlaget är hämtat från SKK:s årsstatistik för 2018 och 2016

samt den officiella Rasdatan för jaktcocker. En egen databas har arbetats fram i Rasdata för jaktcocker, då kennelklubbens databas inte skiljer jakttypen från den i Sverige mer vanliga cocker spanieln som vi här väljer att kalla exteriöravlade (en cocker spaniel som avlas på både exteriör och arbetsförmåga).

Rasdata för jaktcocker var klart under hösten 2010.

JIS UPPGIFT I AVELSFRÅGOR

Under 2010 skapades en arbetsgrupp på fyra personer som skulle arbeta med avel och hälsa hos jaktspaniels, denna grupp har i dag upphört och frågorna ligger i styrelsen. På årsmöte har delar av avelsfrågor tagits upp och RAS-dokumentet funnits tillgängligt, RAS-dokumentet har även

publicerats på hemsidan där uppfödarna uppmannats att återkoppla om något faktafel har redovisats. Kopia på underlaget har även gått till Cocker spanielklubben för kännedom.

Styrelsen ansvarar för att uppdatera detta dokument efter nästa femårsperiod 2019-2023.

Huvudsakliga frågor för JIS att arbeta med:

- Att definiera och kartlägga vilka hälsoproblem som finns hos jaktcocker och jaktspringer.
- Informera uppfödare och valpköpare om deras hälsoproblem.
- Ge stöd i avelsfrågor när det gäller jaktcocker och jaktspringer, med syftet att begränsa sjukdomsfall utan att förlora goda jaktegenskaper och bredden i avelsbasen.

Definition jaktcocker:

En hund som under minst 3 generationer är avlad på rena jaktlinjer.

HÄLSA

Det finns inte mycket dokumentation på förekomsten av sjukdomar. I rasens hemland, Storbritannien, utförs det få undersökningar då det gäller ärftliga sjukdomar. Vi har därför dålig bakgrundshistorik på våra hundar som bygger på de engelska linjerna. Vid de tillfällen undersökningar har gjorts, har inte eventuella diagnoser blivit offentliggjorda men det är mycket som tyder på att detta är på väg att ändras. "Health-screening" är nu för tiden ett hett tema i rasens hemland.

JIS kommer att fortsätta samla dokumentation och kartlägga jaktcockerns generella hälsostatus.

I Sverige har jaktcockern följt samma hälsoprogram som den exteriöravlade. Det innebär idag att avelsdjuren ska ha känd höftledsstatus innan det kan registreras avkomma efter dem. För att öka den genetiska variationen beviljas dispens för att använda hanhundar från framför allt Storbritannien, som saknar känd HD-status. Under åren 2014-2018 har 6 kullar (31 valpar) registrerats på SKK där dispens givits. De tikar som använts i dessa kombinationer hade 3 st HD grad A och 3 grad B.

Kravet på ögonlysning har avvecklats och är nu frivilligt. Några uppfödare har frivilligt fortsatt att ögonlysa avelsdjuren innan parning.

Svansskador är mycket vanliga.

Ärftliga ögonsjukdomar

Ärftliga ögonsjukdomar är inte väl dokumenterade på jaktcocker då för få individer ögonlyses.

Progressiv Retinal Atrofi

Den mest vanliga formen av Progressiv Retinal Atrofi, PRA, hos cocker spaniel är prcd-PRA. Sjukdomen nedärvs autosomt recessivt. Kliniska symptom hos cocker spaniel uppträder sällan före 5-8 års ålder, det vill säga efter att hunden redan är använd i avel. Vid ögonlysning kan man ställa diagnosen innan kliniska symptom uppstår. En gentest finns tillgänglig och har varit använd sedan 1998. Det finns också andra former av PRA. Förekomst och arvsgång är inte känt.

I Sverige finns några få historiskt kända fall av PRA på jaktcocker. Det är ingen som har fått diagnosen prcd-PRA efter gentest. Värdet av gentestet har varit omdiskuterat. JIS har haft kontakt med OptiGen (som utför testet) under 2010. De försäkrar oss om att testet är lika användbar för jaktcocker som för alla andra raser. I Storbritannien finns det ett par kända bärare av prcd-PRA.

Testerna är i de fallen utförda av OptiGen. Resultaten finns registrerade hos The Kennel Club.

Katarakt

Katarakt kan vara ärftlig och icke-ärftlig, harmlös eller mer allvarlig. Diagnosen kan ställas på ett tidigt stadium vid ögonlysning. Senare i förloppet kan det ses med enklare undersökningar. Det finns

jaktspringer med både ärftlig och icke-ärftlig katarakt. Icke-ärftlig katarakt uppstår till exempel efter trauma. Våra jakthundar är extra utsatta för skador på ögonen på grund av sättet de jagar på.

Tabell 17. Ögonlysta hundar under perioden 2007–2018. I kolumnen ”Med anm.” finns diagnoserna retinopati, katarakt, distichiasis, artresia puncta lacrimalis, mikroftalmi och RPED.

	Antal reg.	Ua	Med anm.	% Undersökta	% Med anm.
2018	111	34	2	41	6
2017	107	40	1	38	2
2016	113	37	3	35	8
2015	104	26	5	30	16
2014	119	10	2	10	17
2013	93	31	4	38	11
2012	94	41	4	48	9
2011	50	39	6	90	13
2010	99	34	1	35	3
2009	63	34	3	59	8
2008	79	24	-	30	-
2007	66	40	3	65	7

Målsättning - ögonsjukdomar

- ✓ Undvika ärftliga ögonsjukdomar.
- ✓ Kartlägga förekomsten av ögonsjukdomar hos jaktcocker.

Strategi

- Fortsätta att ögonlysa avelsdjur och så många avkommor som möjligt.
- Fortsätta bevaka ögonstatusen hos jaktcockern, samt att årligen sammanställa dessa resultat.
- Rekommendera uppfödarna att endast använda ögonlysta föräldradjur i avel.
- Används hundar med diagnos i avel bör detta ske i samråd med ögonveterinär.
- Tik med anmärkt ögondefekt skall paras med hanhund fri från denna ögondefekt.

Höftledsdysplasi (HD)

Tabell 18. Höftledsröntgenresultat 2007-2018. I tabellen ingår det hundar som är röntgade två gånger. Andelen hundar med HD grad C-E är högre än i den exteriöravlade populationen.

	Antal reg.	Grad A/B	Grad C/D/E	% Rtg	% C/D/E
2018	111	36	24	54	40
2017	107	39	22	57	36
2016	113	35	19	48	35
2015	104	33	15	46	31
2014	119	30	11	34	27
2013	93	39	3	45	7
2012	94	33	5	40	13
2011	50	26	8	68	24
2010	99	30	10	40	25
2009	63	41	13	86	24
2008	79	17	5	28	23
2007	66	20	9	44	31

HD grad C, D och E är inte ovanligt på jaktcockern. Vi vet än så länge inte så mycket om hur stort problemet är för den enskilda individen. Kliniska symtom är

smärta, ataxi (nedsatt koordination av musklerna), nedsatt rörlighet och sämre uthållighet. Graden av artros hänger ofta samman med graden av kliniska symtom.

Målsättning - HD

- ✓ Att sänka andelen hundar diagnostiserade med grad C-E.
- ✓ Att öka andelen hundar som höftledsröntgas.

Strategi

- Att fortsätta stimulera ägarna att höftledsröntga sina hundar. Det är mycket viktigt att granska avkommorna!
- Att informera ägarna om vikten av att höftledsröntga sin hund, även för rasens skull.
- Att även ta hänsyn till närbesläktade hundars HD-resultat vid planerad parning genom att ta hjälp av indexberäkning.

Svansskador

Svanskuperingsförbudet trädde i kraft 1989-01-01, efter det ser vi många olika varianter på hur svansen bärs och hur lång den är.

I rasstandarden för engelsk cocker spaniel står det att, svansen skall vara ansatt något under rygglinjen. Den skall bäras glatt och i rygglinjens förlängning, men aldrig rätt upp. Svansen skall vara lätt böjd och måttligt lång i proportion till kroppsstorleken så att helhetsintrycket blir balanserat. Den skall helst inte nå nedanför hasen. Svansen skall vara kraftig vid roten och avsmalna till en fin spets. Den skall ha en tydlig fana som harmonierar med den övriga pälsen. Svansrörelserna ska vara livliga. Svansen skall inte bäras över rygglinjen eller så lågt att det ger intryck av blyghet. Vad gäller längden och ansättningen på jaktcockerns svans så varierar den enligt erfarenhet betydligt.

Enligt uppgift (enkät och rapport utförd av JIS i samarbete med SLU daterad 2017-01-31) slår jaktcockrar med en icke kuperad svans

ofta sönder svansen under jakt. Skadorna kan vara allt ifrån småsår till nekroser och frakturer. Skador på sista halvan av svansen är mer svåråtkänt. Amputation av svansen är oftast den enda lösningen.

Skador och amputation är både smärtsamt och riskabelt. I rasens hemland (och i andra europeiska länder) är det ett generellt kuperingsförbud, men arbetande hundar som till exempel jaktspaniels är undantagna från förbudet.

I en nygjord studie gjord på Glasgow University fann man att nästan 57 % av alla jaktspaniels led av svåra svansskador under jaktsäsongen 2010-2011. Hela artikeln finns att läsa i The Sunday Times som utkom den 9 februari 2014.

JIS har under 2016 samlat material och sammanställt ett gediget underlag över svansskador och har lämnat in en ansökan till SKK om generell dispens för kupering av valpar som avlats fram för jakt.

Målsättning - svansskador

- ✓ Att minska antalet svansskador på jaktcockern.

Strategi

- Att sammanställa en skrivelse till Cockerklubben och SSRK för att belysa problemet.
- Att verka för att få till stånd ett dispensförfarande rörande svanskupering, enligt engelsk modell.

AVELSSTRUKTUR

Det registreras årligen ett litet, men ökande, antal jaktcockrar i Sverige. Till största delen importeras jaktcockern från Storbritannien, i mindre grad finns ett utbyte med våra grannländer, vilket bidrar till att öka bredden i avelsbasen. Nitton olika hanar har använts i aveln 2018, inklusive importer. Tre hanar har haft två kullar var.

Enligt SKK:s riktlinjer i små populationer bör en hane inte ha flera avkommor efter sig

än 5 % av det registrerade antalet avkommor under en femårsperiod. Jaktcockern räknas som en liten population i Sverige. Femton av 19 hanar är jaktmeriterade. Tio av 19 tikar är jaktmeriterade.

Vi ser att det registrerades 551 nya jaktcockrar, inklusive importer i SKK under perioden 2014 till 2018. Antalet registrerade jaktcocker har legat stabilt runt 100 registreringar per år under den senaste femårsperioden.

Tabell 19: Registreringar jaktcockrar. Antal svenskfödda kullar, valpar/kull, genomsnittlig kullstorlek och importörer från 2007-2018.

	Antal kullar	Antal valpar	Importörer	Totalt	Kullstorlek
2018	22	108	3	111	5
2017	21	100	7	107	5
2016	23	111	2	113	5
2015	20	103	1	104	5
2014	22	113	3	119	5
2013	18	91	2	93	5
2012	22	87	7	94	4
2011	11	48	2	50	4
2010	19	91	8	99	5
2009	13	56	7	63	4
2008	16	73	6	79	4
2007	12	66	-	66	6

Hanhundar i avel

Uppfödarnas val av hanhundar är viktiga för rasens utveckling, både när det gäller kvalitet och bibehållande av genetisk mångfald.

Tabell 20: Antal använda hanar i avel perioden 2007-2018. De är uppdelade beroende på om de är födda i Sverige, importerade eller utlandsägda. Sista kolumnen "Jaktprovsmärkerade" definieras som pris/godkänt resultat på jaktprov i Sverige, alternativt att de har Studbook Number i Storbritannien.

Period	Totalt antal	Svenskfödda	Importerade	Utlandsägda	Jaktprovsmärkerade
2007-2018	108	37 (34,3 %)	24 (22,2 %)	47 (43,5 %)	64 (59,3 %)

Tabell 21: De jaktcockerhanar som har över 5 % av det totala antalet valpar 2009-2018.

Period (antal valpar)	Namn	Ursprung	Antal valpar	Andel av totala antalet valpar (%)
2009-2013 (373)	Maesydderwen Scout	GB	40	10,7
	Priorsmeadow Spurt	GB	35	9,4
	Saxaphone Woodcock	GB	29	7,8
2014-2018 (535)	Lowflyer Nipp	GB	61	11,4
	Kirkstall Cracker	GB	44	8,2
	Wytheford Skipjack Captain	GB	38	7,1
	Maesydderwen Scout	GB	35	6,5
	Olica's Gad	SE	32	6,0
	Poolgreen Cole	GB	32	6,0

Det finns sju hanar som har 20 eller fler valpar inom perioden 2012–2016. Viktigt att nämna är att två av de sju hanarna som har fler än 20 valpar efter sig är halvbröder. 2017 var 16 hanar använda i de 22 kullarna. 2018 var 20 hanar använda till de 24 kullarna som registrerades.

Enligt SKK:s riktlinjer i små populationer bör en hane inte ha fler avkomor efter sig än 5 % av det registrerade antalet avkomor under en femårsperiod.

Tikar i avel

Erfarenheten säger oss att det är vanligt att hanhundar väljs ut efter mer stränga kriterier än tikar. I tabell 22 nedan ser vi antal tikar som är använda i avel under perioderna 2007-2013 och 2013-2018.

Tabell 22. Antal använda tikar i avel perioden 2007-2018. De är uppdelade beroende på om de är födda i Sverige, importerade eller utlandsägda. Sista kolumnen "Jaktprovsmriterade" definieras som pris/godkänt resultat på jaktprov i Sverige, alternativt att de har Studbook Number i Storbritannien.

Period	Totalt antal	Svenskfödda	Importerade	Utlandsägda	Jaktprovsmriterade
2007-2018	144	95 (66,0 %)	27 (18,8 %)	22 (15,3 %)	85 (59,0 %)

Målsättning - avelsstruktur

- ✓ Att upprätthålla och arbeta för att öka bredden i avelsbasen.
- ✓ Att det ökande antalet jaktcockrar inte medför en försämring av kvaliteten.
- ✓ Att använda till större delen jaktprovsmriterade avelsdjur.
- ✓ Att verka för ökad genetisk variation.

Strategi

- Fortsatt användning av ett stort antal olika hanhundar i avel.
- Att så långt som möjligt vid import välja avelsdjur med låg grad av släktskap till befintliga avelsdjur i Sverige.
- Avelsdjuren bör i så stor grad som möjligt vara meriterade på jaktprov.

EXTERIÖR

Jaktcockerns exteriör bedöms mycket sällan på utställningar. Typen är inte speciellt homogen jämfört med raser som traditionellt ställs ut. Det är bara rastypisk funktion som

man har fokuserat på när det gäller jaktcockern. Detaljer som inte gäller hälsa, rastyp och jaktlig funktion läggs ingen större vikt vid. En jaktcocker bör vara normalt konstruerad och utan extrema drag.

Målsättning - exteriör

- ✓ En sund exteriör som är väl anpassad till den rastypiska funktionen.

Strategi

- Undvika avel på hundar med osunda exteriöra drag som exempelvis krokiga ben.

MENTALITET

” En absolut förutsättning för att cocker spanieln ska bli en bra jakthund är att den har det rätta, rastypiska temperamentet. Den ska vara glad,

livlig, tuff, självmäddveten, utåtriktad och helt i avsaknad av hämningar.” (Keith Erlandson, 1987).
Jaktproven testar även hundarnas mentalitet.

Målsättning - mentalitet och exteriör

- ✓ Att bibehålla den goda mentaliteten.

Strategi

- Avla på hundar med dokumenterade jaktegenskaper, minimum 1:a pris i Öppenklass på fältprov.

JAKT

Jaktprov

Jaktegenskaperna provas och dokumenteras på jaktproven. På proven startar hundar av både ren jakt- och utställningstyp. I Sverige arrangeras det drygt 20 fältprov per år.

Tabell 23. Jaktprovssstatistik 2007-2018.

	Antal prov	Antal indivi-der	Antal star-ter	NBP-B		NBP-A		ÖKL		SKL		% till pris	
				IG	G	IG	G	0	1-3 p	0	Dipl		Plac
2018	26	60	91	1	8	3	7	17	12	33	0	10	41
2017	25	56	150	1	3	0	5	50	18	40	5	13	29
2016	33	68	136	2	9	10	4	34	17	39	6	9	33
2015	25	42	99	3	-	4	3	34	8	27	7	13	31
2014	26	51	101	3	4	3	6	13	24	33	3	7	44
2013	26	55	106	5	8	2	8	23	11	33	5	12	42
2012	25	62	121	4	7	11	9	37	15	22	6	10	39

	Antal prov	Antal individer	Antal starter	NKL		ÖKL		SKL		% till pris
				0	1-3 pris	0	1-3 pris	0	1-3 pris	
2011	25	51	101	12	5	21	17	22	22	44
2010	21	60	133	17	17	26	19	23	31	50
2009	21	62	126	21	16	10	21	28	30	53
2008	21	61	119	14	21	12	19	24	29	58
2007	28	53	122	6	17	17	23	15	44	69

Den relativt höga andelen hundar som går till pris visar att hundarna håller hög kvalitet med tanke på jaktegenskaper. Jaktproven har också förändrats under perioden, 2012 fick vi nya jaktprovsregler som

i stort är anpassade till de engelska reglerna. SSRK har anpassat sig till det brittiska systemet med parsläpp och det ökande antalet brittiska domare som kommer hit och dömer har medfört att vi ställer högre krav på hundarna.

Målsättning - jakt

- ✓ Att höja kvaliteten på jaktegenskaperna.
- ✓ Att öka intresset för rasvarianten som jakthund.

Strategi

- Fortsätta att utveckla provverksamheten, både i topp och bredd.
- Informera och visa fram jaktcockern i jaktliga sammanhang.
- Göra aktiviteter och resultat lättillgängliga och uppdaterade via Internet.
- Att stimulera till fler träningstillfällen och öka antalet utbildningsinsatser.
- Att stimulera till att så många som möjligt deltar i introduktion till praktisk jakt och jaktprov.